

مطبوعاتي اعلاميه

د معدني منابعو را ايستلو لپاره د حاکم نظام تگلاره محارب هیوادونه پیاوړي او د افغانستان مسلمانان کمزوري کوي

د معادنو او پترولیم وزارت وایي چې په تېرو دوه نیمو کلونو کې په افغانستان کې د معادنو را ایستلو په برخه کې تر اوو ملیاردو ډالرو ډیره پانگونه شوې. په دغې پروسه کې پر داخلي شرکتونو سربېره؛ قطري، ترکي، روسي، ایراني، چینایي او بریتانیایي شرکتونو هم لویه ونډه لرلې. دا د افغانستان په تاریخ کې د معادنو په برخه کې تر ټولو لویه کچه پانگونه گڼل کېږي.

د حزب التحرير – ولایه افغانستان مطبوعاتي دفتر د دې موضوع په اړه لاندې اساسي ټکي د یادولو وړ بولي:

لومړی: د افغانستان معادن عامه ملکیت دی. رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: **(الْمُسْلِمُونَ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثِ الْمَاءِ وَالْكَالِ وَالنَّارِ)** ژباړه: «مسلمانان په درېیو شیانو کې سره شریک دي: اوبه، خرځایونه او اور». په دغه حدیث کې له اور څخه موخه انرژي او د هغې مشتقات دي. نو د عامه ملکیت واقعیت دا دی چې شارع د ټولني ټولو وگړو ته له دغه ملکیت څخه د گټې اخیستنې اجازه ورکړې. داسې چې د سعودي په نفتو، د قطر په گازو او د افغانستان په معادنو کې ټول مسلمانان شریک دي. نو هر نظام چې د اسلامي امت پر معادنو واکمن دی، پرې واجب ده چې د معادنو را ایستلو او گټې اخیستنې پر وخت له شرعي تگلارې سره سم عمل وکړي. شرعي تگلاره دا ده چې معادن د دولتونو لپاره د عوایدو او د عادي او پراختیایي بودیجې د تمویل وسیله نه ده؛ البته د هغو برخو په استثنا چې د مسلمانانو په عام مصلحت پورې تړاو لري. دغه راز شرعاً جواز نه لري چې ستر او ستراتیژیک معدنونه خصوصي شرکتونو ته وسپارل شي. بلکې اسلامي دولت مکلف دی چې پخپله د خلکو په نیابت معادن راوباسي او گټه یې په بشپړه توگه د خلکو د چارو سمبالولو او عامه سکتور په برخه کې ولگول شي. دا حکم د عامه ملکیت پر ټولو ډولونو د تعمیم وړ دی؛ هغه که د معدن کار وي، که استخراج او که تصفیه، تولید یا توزیع. نو خصوصي شرکتونو ته د سترو او ستراتیژیکو معادنو په قرارداد ورکولو اوسنی بهیر غیر شرعي دی او له سیاسي اړخه هم خطرناکې پایلې لري.

دویم: افغانستان پریمانه قیمتې او بېلابېلې طبیعي سرچینې لري؛ اوس چین، روسیې او امریکا د افغانستان په طبیعي سرچینو کې سترگې خښې کړې دي او هڅه کوي یا له معادنو په خپله گټه کار واخلي یا د افغانستان ستراتیژیکو معادنو ته له لاسرسي څخه د خپلو سیالانو لاس لندې کړي. دغه راز، یاد هیوادونه د خپلو سیاسي او استخباراتي موخو د مخته وړلو لپاره هم د معادنو له سوداگریزو شرکتونو څخه د یوه پوښښ په توگه کار اخلي. دا چې د افغانستان معادن د نړۍ په کچه د انرژۍ د بدلون (اوبنتون) او چپونو د تولید په برخه کې مهمه ونډه لرلی شي، نو لوی قدرتونه د افغانستان د ستراتیژیکو معادنو او د

کم پیدا عناصرو قرارداد ورکولو بهیر ته ډیر حساس دي. ځکه چې دغو سرچینو ته لاسرسی په جیوپولیتیکو لوبو کې د یوه قدرت تله درنولی شي. نو حکام باید د افغانستان معادن داسې مدیریت کړي چې د محاربو هیوادونو د صنعت او اقتصاد پیاوړي کېدلو سبب نه شي.

درېیم: د معدني سرچینو د اکتشاف، را ایستلو، پروسس او پلور اوسنی بهیر شفاف او منسجم میکانیزم نه لري او د حاکم نظام ځینې با نفوذه چارواکي د هغو په قراردادونو او گټه اخیستنه کې رول لري. د دغه بهیر دوام افغانستان د سرچینو له لعنت (Resource curse) سره مخ کوي؛ دا هغه حالت دی چې معدني سرچینې د اقتصادي ثبات او ودې پر ځای؛ د بېوزلې، فلاکت او تاوتریخوالي سبب کېږي. د دغه خطرناک وضعیت نښې اوس هم د لیدو وړ دي. که فرض کړو چې حاکم نظام د معادنو په را ایستلو سره ملیاردونه ډالر عاید پیدا کړي، بیا هم په یوه شتمن تولیدي دولت نه شي بدلېدی؛ بلکې مصرفوونکی دولت به پاتې شي.

څلورم: د هیوادونو تجربې نښې چې د معدني سرچینو ناسالم مدیریت بې ثباتی ته لار هواروي. د افغانستان «د سرچینو لعنت» یوازې هغه دولت په «رحمت» بدلوی شي، چې معدني سرچینې د شرعي قواعدو او افکارو پر بنسټ مدیریت کړي. الله سبحانه و تعالی د معدني سرچینو د ارزښت او گټې اخیستنې په اړه فرمایي:

... وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۗ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ [حدید:

[۲۵

ژباړه: «... او اوسپنه مونا نازله (په ځمکه کې ځای پر ځای) کړې، چې په هغې کې ډېر زور او د خلکو لپاره (ډېرې) گټې دي، چې الله ته معلومه شي، څوک په پټه د ده (د دین) او رسولانو نصرت کوي؛ هو! الله قوي او عزیز ذات دی.»

په دغه ایت شریف کې له تدبر څخه څرگندېږي چې د اسلام له نظره اړتیا ده چې معدني سرچینې د دوو اساسي موخو لپاره وکارول شي. لومړی: د اعداد او نصرت، یعنی د الله سبحانه و تعالی د دین د (تنفیذ او نشر) لپاره او دوهم: د اړتیاوو پوره کولو او انساني گټو د تامین لپاره.

نو له معادنو د گټې اخیستنې او هغو د را ایستلو لپاره هر ډول هڅه که د شرعي حکم، تقوا او ژور سیاسي لید پر بنسټ نه وي، د خلکو له هوساینې سره مرسته نه کوي او د بې ثباتی او پیاوړو هیوادونو د نفوذ پر وسیله بدلېږي. په داسې حال کې چې معدني سرچینې د الله سبحانه و تعالی له لوري نعمت دی چې پر یوه قوم یې لوروي او پکار ده چې دغه سرچینې په اغېزناکه توگه او د شرعي احکامو مطابق په سالم ډول د خلکو په گټه او تر ټولو مهمه دا چې د یوه صنعتي دولت د بنسټ ایښودلو په گټه وکارول شي چې پرمختللي نظامي ټکنالوژي لري تر څو اسلام هر اړخیز پلې کړي او د اسلام پیغام د دعوت او جهاد له لارې نړیوالو ته ولېږدوي.

د حزب التحریر - ولایه افغانستان مطبوعاتي دفتر